

פרשת בשלח

מתברר שהנוסחה הידועה של אלברט איינשטיין: $E=mc^2$, מציגה בדיוק את אותו עניין. על פי משוואה זו של תורת היחסות, יכולה מסה להפוך לאנרגיה וכן להיפך. (E = אנרגיה, m = מסה, c = מהירות האור). המרה של מסה לאנרגיה מתרחשת לדוגמה בהפקת אנרגיה גרעינית ובאותה מידה יכולה גם אנרגיה להפוך למסה.

כך מסבירים המדענים גם את בריאת היקום שהחלה מ"המפץ הגדול" ("The "big bang"), שהיה פרץ של אנרגית אור, המציין את תחילתו של היקום. אנרגיה זו הפכה בהדרגה למסה - לחומר המרכיב את היקום - החל בשמש ובכוכבים וכלה במים, באוויר ובעולם החי. האנרגיה שהיתה אצורה באותו כדור אנרגיה שהתפרץ היא אנרגית אור. לא רק האור הנראה, אלא כל ספקטרום הקרינה האלקטרומגנטית (בתוכה למשל: קרינת רנטגן, אינפרה אדום, אולטרה סגול, קרינת מיקרוגל, קרינת גמא ועוד).

כעת ניתן להבין מדוע היום הראשון לבריאה הוקדש ליצירת ה"אור": על פי משוואתו של איינשטיין כל היקום נברא מאותה אנרגיית אור שהופיעה במפץ הגדול - "ויהי אור" שאנו קוראים בפרשת בראשית מציין את תחילת בריאת העולם.

לסיכום, המן בפרשתנו מייצג בזעיר אנפין דבר מופלא של מעבר מאנרגיה לחומר, מעבר שהתרחש ב"מאקרו" בבריאת העולם. התופעה אומנם קשה להשגה, אך על פי מפרשים גם האור הבראשיתי (האור הגנוז לצדיקים לבוא), וגם המן יתגלו לעתיד לבוא. כפי שמציין זאת הרמב"ן (שם). בני העולם הבא יהיה קיומם ביסוד המן שהוא הזיו העליון כמו שאמרו (ברכות יז א): אין בו לא אכילה ולא שתייה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם והן נהנין מזיו השכינה". שנזכה...

פרשת בשלח מתארת את נדודי בני ישראל במדבר ארבעים שנה ואת הניסים שעשה להם הקב"ה במהלך הדרך. אחד הניסים הגדולים היה המזון שירד משמיים: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמָּטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם ... וַיֵּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו מִן הוּא כִּי לֹא יִדְעוּ מַה הוּא..." (שמות טז, ד', טו).

תכונותיו של המזון המופלא שאותו אכלו בני ישראל, לא היו כשל

מזון רגיל. על פי מפרשים "כל אחד מישראל היה טועם כל מה שהיה רוצה... אפילו חושב בליבו לומר מה שנפשו מתאוה... והיה הקב"ה עושה רצונו" (מדרש שמות רבה, כה, ג). בתהלים מוזכר המן כ"לחם אבירים" (תהלים עח כה), ומפרשים זאת כ"לחם שנבלע באברים" - כלומר, "שלא היו צריכין לנקביהם שהרי מזונם היה נבלע ברמ"ח אברים שלהם שהיו אוכלים". תכונה נוספת של המן היתה שגם המרבה ללקוט וגם הממעט, מצאו בהגיעם לאוהליהם מידה השווה לעומר (שם טז, יח).

לאור תכונות אלו (ונוספות) מציין הרמב"ן כי "יש במן עניין גדול". אך, מהו?

על פי פירושו של הרמב"ן, "המן הוא מתולדות האור העליון שנתגשם". כך גם מסביר הרבינו בחיי את הפסוק בתהלים (קמז): "זימטר עליהם מן לאכול ודגן שמים נתן למו" - "זזה יורה כי האור העליון נתגשם ברצון הקב"ה".

רבינו בחיי מציין עוד כי בפרשת המן מוזכרת חמש פעמים המילה "מן", כנגד חמש פעמים "אור" שהוזכר בפרשת בראשית, ו"זהו לרמז כי המן הוא תולדת האור והאור יסוד המן". כמו כן, כשם שנברא האור ביום ראשון כך תחילת ירידתו של המן היתה ביום ראשון.

אך, מה הכוונה "אור שנתגשם" איך אור שהוא צורה של אנרגיה, יכול להפוך לגשמי?